

O ZÁSLUHÁCH JANA PILAŘE

Tak by se mohl jmenovat Pilařův článek, který vyšel v 25. čísle Kmene; jeho titul však zní Dům na Kampě. Začtete-li se do něj, vybaví se nám obdobná situace: Když byla národnímu umělci Jaroslavu Seifertovi v roce 1984 udělena Nobelova cena, vysílala Československá televize krátký film. Obsahoval rozhovor mezi Janem Pilařem, Miroslavem Florianem a Jaroslavem Seifertem. Pilař v něm tehdy vystupoval v roli nejlepššího Seifertova přítele nešetřícího familiárním oslovením Jaroušku, jemuž celá léta neleželo nic na srdci víc, než vydávání jeho veršů a vůbec jeho tvůrčí osudy. Za výkladem Československého spisovatele se tehdy v této souvislosti objevila řada Seifertových knih vydaných nakladatelstvím, při bližším přihlédnutí však zjistil i neznalý, že jde o reedice starších prací, zatímco nové zůstávaly neotisknuty (v Seifertově bibliografii najdeme výmluvné pauzy v letech 1957 - 1965, 1969, - 1979).

Vraťme se však k pětadvacátému číslu letošního ročníku Kmene, k článku, který je napsán s pozoruhodnou demagogií. Jan Pilař tu znovu vystupuje jako dobrotivý, odpouštějící přítel pomýlených a chybuujících autorů. Jako by nikdy nebyl šéfredaktorem a posléze ředitelem nakladatelství Československý spisovatel v dobách tzv. konsolidace, jako by o ničem nerozhodoval. Jako by byl bezmocně přihlížející a čekající jen na milost odněkud shůry.

Tentokrát jde o Vladimíra Holana a Jana Wericha. Ani jeden z nich už se nemůže bránit. A tak se tedy mimo jiné dovídáme, že básník Vladimír Holan byl nemocný, nervově labilní podávín, který vlastně nikdy moc nepracoval (a dokonce po nocích hovořil s domněle oživlou bystrou Josefa Dobrovského), který "ke škodě doby" vydával "jiné odličky básní, než by byly vytvářeny za normální atmosféry", a proto byl "nejednou proti své vůli zneužit". Hoďný Jan Pilař, který zřejmě podle vlastního mínění k oné citované atmosféře doby nikterak nepřispěl, měl však pro vyřinutého básníka celá léta pochopení a dokonce, jak vyčíslil, přinášel k Holanům vždy tři láhve francouzského vína a jejich nemocné dcerce poslal obrázkové časopisy a jablko. Dokonce, přesto přese všechno, označil Holana velkomyslně za tvůrce, "který patří k pýše socialistické epochy naší literatury".

Jen tak mimochodem se ještě z článku dovíme, že František Hrubín byl alkoholik, kterého bylo třeba zvedat ze sněhu, aby v opici nezmrzl, a že Adolf Hoffmeister byl lakomým synem bohatého advokáta. Tu se nám vybaví, jak před několika lety byl podle přání Jana Pilaře v celém Slovníku české literatury 1970 - 1981 (ČS 1985) u všech autorů vymazán údaj o povolání otce. Důvod? Jeho otec byl policajt, a to přece není nutné zveřejňovat. Proč však nepoužít bohatého tatínka Hoffmeisterova, když se to zrovna hodí?

Jana Wericha nazývá Pilař svým velkým přítelem. Bedlivě vypočítává své zásluhy o vydávání jeho knih a zmiňuje se i o písemném styku s Jiřím Voskovcem. (Není to ještě dlouho, co se v knihách vydaných v ČS nesmělo citovat ani celé Voskovcovo jméno, jako emigrant si to nezasloužil; autorská dvojice Osvobozeného divadla musela být označována zkratkou V + W.) I s Werichem měl Pilař těžké pořízení. Podepíše si neodpovědně Dva tisíce slov! Ostatně, na jeho životní úrovni se tím mnoho nezměnilo, čteme mezi řádky. Ještěže podepsal také prohlášení v Národním divadle a že je možné si na tom faktu pochutnat. Jak asi bylo Janu Werichovi, když k sobě po letech umlčování pozval Jana Pilaře, aby mu položil otázku, jak na tom vlastně oficiálně je: je sice národním umělcem, ale nevycházejí mu knihy, nelisují se desky... A jak mu asi bylo, když Pilař zvedl prst a blahosklonně ho varoval: "Nesmíte teď udělat nějakou nepředloženost, to se u nás nerado vidí." (Citováno z článku.)

S osobnostmi je to těžké. Jsou neodpovědné. Někdo je podivín, někdo alkoholik, někdo lakomec s pochybným původem, někdo podepíše nevhodné prohlášení. A co hůř, někdo vlastní dokonce něco tak nepřístojného jako charakter.

Jana Holubová